



”Min familie i historien”

Den norske historiske forenings prosjektkonkurranse i historie for ungdomsskolen og videregående – 2010/2011.



Juryens uttalelse

Juryen har bestått av: Berit Lundberg, Elisabeth Thue, Ketil Knutsen. Sekretær for juryen: Karsten Korbøl

Juryens bemerkinger

Juryen har bedømt besvarelsene i HIFOs prosjektkonkurranse 2010/2011. Det har vært innlevert hele 835 bidrag fra i alt 855 deltakere. 35 bidrag var med i finalerundene, 8 i klassen for ungdomsskolen og 27 i klassen for videregående skole. Dette er en markant økning fra tidligere år, og viser at prosjektet har slått an blant elever og lærere. Spesielt gledelig er det at konkurransen har blitt hardere i ungdomsskolen.

Juryen ønsker å bemerke at nivået på besvarelsene har vært høyt og det har vært vanskelig å finne fram til vinnere. Tematikken i bidragene viser at elevenes interesser spenner vidt. Her er det skrevet om alt fra hverdagsliv på gården og i byen, til dramatiske hendelser under krig, flukt og sykdom. Alle bidragene har likevel det til felles at de har vanlige mennesker som utgangspunkt. Juryen vil understreke at man ikke trenger å fortelle om tradisjonelle helter for å kunne formidle god, interessant og viktig historie. De aller fleste av oss er vanlige mennesker, men historiene våre blir ikke mindre viktige av den grunn. Årets prisvinnerbidrag er gode eksempler på at enkeltmenneskers historie forteller oss noe viktig om samfunnet og dets utvikling. Der historie tradisjonelt har blitt sett ovenfra, fra storsamfunnets perspektiv, bidra elevbidragene til se historien fra den vanlige manns ståsted. Dette bidrar til å berike historiefaget og vår forståelse av historien.

Årets bidrag viser også en større bredde i elevenes valg av tema, tidsperiode og bruk av kilder enn tidligere. Svært mange av besvarelsene er klare undersøkelser med konkrete problemstillinger. Juryen mener at ved å gjennomføre prosjektet, vil Kunnskapsløftets mange mål kunne nås samtidig og oppfordrer flere skoler og lærere til å delta.

Prisvinnerne får, i tillegg til diplom og bok, en pengepremie på henholdsvis 3000 kr for 1. pris, 2000 kr for 2. pris, 1000 for 3. pris og 500 kr for hederlig omtale. Alle deltakere i konkurransen får diplom.



Prisvinnere i klassen for ungdomsskolen

1. pris – Jenny Hoemsnes: Emigrasjon fra Norge til det nordamerikanske kontinentet i to tidsepoker, Runni ungdomsskole, Årnes.

Mennesker har alltid vært på flyttefot, men hva er begrunnelsene for at de reiser? Det er utgangspunktet for Jenny Hoemsnes' prosjekt. Hun har ønsket å finne ut hvorfor to av hennes slektninger tok valget med å emigrere til Amerika. Den første emigrerte på slutten av 1800-tallet, mens den andre tok reisen på 1950-tallet. Ved å fortelle disse to personenes historie får Hoemsnes fram at det var både personlige grunner og forhold ved samfunnet som fikk dem til å reise. Besvarelsen er preget av en klar problemstilling som det svares på gjennom undersøkelsen. Den er godt skrevet og hun bruker varierte og flere kilder enn mange andre besvarelser. Der kildematerialet ikke strekker til, våger hun seg på spekulasjoner, men tar tydelige og relevante forbehold. Det er også interessant at hun har forsøkt å følge slekten videre i USA og skrevet brev til familie. Hoemsnes viser med dette nysgjerrighet og en vilje til å finne svar. Juryen bemerker at besvarelsen har noen uutnyttede muligheter – nemlig en klarere sammenligning av de to emigrantene og deres grunner til å reise. Men alt i alt er dette en solid og strukturert undersøkelse!

2. pris – Amanda Lovise Einstabland: Min familie i historien

Temaet for Einstablands undersøkelse er morfarens tid som FN-soldat i forbindelse med Suezkrisen i 1956. Interessen for temaet kom da familien fikk en overraskende julegave – nemlig bestefarens brev hjem fra Egypt. Med forankring i dette utmerkede kildematerialet, klarer prisvinneren å gjennomføre en meget god kildeundersøkelse. Gjennom brevene får vi vite hvordan hverdagen for soldatene fortonte seg, hvilke rutiner og arbeid de hadde. Dette gjør besvarelsen interessant og morsom å lese. I tillegg får man gjennom kildene se hvordan storpolitiske hendelser påvirker enkeltpersoners hverdag. Gjennom kildene får Einstabland belyst et interessant og spennende tema. I tillegg vil juryen framheve gode vekslinger mellom familiehistorie og den store historien. Det er en engasjerende historie som blir fortalt, men den kunne kanskje vært noe mer problematiserende og en vurdering av kildene burde vært foretatt.

3. pris – Christine Vandsemb: Hvordan var det å være barn og gå på skole i Nes når det var krig i Norge?, Runni ungdomsskole, Årnes

Vandsembs besvarelse har andre verdenskrig i Norge og i Nes som tema. Hun avgrenser besvarelsen til å dreie seg om barn og deres skolegang under krigen. I tillegg vil hun undersøke hvordan situasjonen var for lærerne. Både temaet og perspektivet er interessant og hun klarer å belyse det dette gjennom en undersøkelse der det er brukt både primær- og sekundærkilder. Prisvinneren har en klar, men kanskje noe generell problemstilling og besteforeldrenes historie kunne kanskje kommet enda klarere fra.



Prisvinnere i klassen for videregående skole

1. pris – Johanne Helle Bredeli: I psykiatriens skygge, Hartvig Nissens skole, Oslo

Årets prisvinner viser en grundighet og en refleksjonsevne ut over det vanlige. Hun graver seg ned i en i spesiell type tematikk som ikke er så mye diskutert og belyst – nemlig behandlingen innenfor psykiatrien på midten av 1900-tallet. Dette var en behandling preget av tvang og brutale metoder som elektroshokk og lobotomi, og som fortsatte langt ut i etterkrigstiden, viser Bredeli. Prisvinneren forteller i tillegg en historie om en kvinne som ble dobbelt sviktet – først av samfunnets stivbente normer, deretter av den psykiatriske behandlingen. Besvarelsen belyser hvordan samfunnets normer rammet enkeltpersoner og at én person kunne ofres for de mange. Men disse normene felte ikke bare enkeltmennesker, de fikk også betydning for fremtidige generasjoner. Bredeli viser med dette hvordan historien former menneskers skjebner og noen ganger på brutalt vis, dessverre. Mange av fortidens normer er i dag forandret, og metodene som man tidligere anvendte i psykiatrien, er heldigvis forlatt.

Bredelis besvarelse er en bredt anlagt kildeundersøkelse og hun viser imponerende vurdering og refleksjon over bruken av kildene. Besvarelsen preges av et meget presist og godt språk. I tillegg gis den lille historien forankring i større historiske sammenhenger knyttet til psykiatri- og Norgeshistorien. Men viktigst av alt, Bredeli klarer å få den godt formidlede historien til å gå hånd i hånd med kritisk refleksjon.

2. pris – Enja Sæthren: Flinke piker, Hartvig Nissens skole, Oslo

Også Sæthrens undersøkelse har kvinner og psykiatrien som tema. Hun undersøker to kvinners kamp mot tabuer i et mannsdominert samfunn. En styrke ved besvarelsen er den interessante sammenligningen av kvinneroller i Norge på 1900-tallet. Dette er en gripende historie om kvinneskjebner. Også denne besvarelsen viser hvordan kvinner ble dobbelt straffet gjennom vold i hjemmet og overgrep i psykiatrien. Hun viser også til den forskjellsbehandlingen det var mellom kvinner og menn innen psykiatrien. Her løftes tabubelagte kvinneskjebner fram. Enkeltmenneskets historie veves godt sammen med norgeshistorien. Prisvinneren får fram hvordan de rådende oppfatningene av kjønnsroller fikk voldsomme konsekvenser for enkeltpersoners liv, frihet og selvstendighet. For øvrig har besvarelsen et lekkert design, men viktigere er det at den har en klar hypotese og at det er noe hun vil finne ut. I besvarelsen er det likevel den sterke og gode fortelling som dominerer. Sæthren har anvendt mange ulike kilder og vurderer dem godt.

3. pris – Maiken Fjeldberg: Lam over natten – min mormors liv med polio, Grefsen videregående skole, Oslo

Poliomyelitt er en sykdom som rammet mange, og spesielt unge mennesker i Norge på midten av 1900-tallet, men som har vært viet overraskende liten oppmerksomhet i litteraturen. Fjeldbergs bestemor ble rammet av polio og ble "lam over natten". Dette er en engasjerende historie der bestemorens fortelling settes inn i større sammenhenger. Ikke minst er besvarelsen god der den viser hva som skjedde med de som ble rammet, og hvilke valg og muligheter man tross alt har selv om man blir rammet av en sykdom. Besvarelsen har ikke en eksplisitt problemstilling, men er likevel en skikkelig undersøkelse. Fjeldberg har gravd fram det som finnes av kilder og drøfter dem godt. Hun



HIFO – Den norske historiske forening

bruker i tillegg grafer og bilder aktivt og ikke bare til pynt. Juryen mener det går et skille mellom de som driver historieforskning og de som ikke gjøre det – denne besvarelsen tilhører den første kategorien.

Hederlig omtale

Juryen har anledning til å gi hederlig omtale til besvarelser som ikke helt nådde opp i konkurransen, men som juryen mener uttrykker interessante perspektiver, har spennende vinklinger eller som forteller historie på andre måter enn den tradisjonelt skriftlige formen. I år har juryen valgt å tildele tre besvarelser hederlig omtale.

Sunniva C. Raknes: Barn under blitzkrigen, Hartvig Nissens skole, Oslo

Juryen ønsker å gi anerkjennelse til andre måter å undersøke og formidle historie på. Raknes har laget en god film om barns oppvekst og opplevelser i London under Blitzkrigen. Det tekniske ved filmen er lekkert gjort og hun klarer å integrere relevant musikk og bilder som budskapet en helhetlig form. Formidlingsdelen er vellykket, men det er fortsatt noe å gå på mht. undersøkelsesperspektivet. En tydeligere kommenterende og vurderende stemme i filmen ville vært en styrke. Dette mener juryen det vil være fullt mulig å få til også i filmformatet.

Sammra Kausar: Pakistanere i Norge rundt 1970 – Fra asken til ilden?, Stovner videregående skole, Oslo

Kausar får hederlig omtale for å ha skrive godt og perspektivrikt om innvandrere til Norge og deres historie. Besvarelsen reflekterer godt rundt spørsmål om hvorfor de reiste til Norge og undersøker innvandreres forhold i Norge. Dette er en grundig undersøkelse hvor også sekundærlitteratur brukes godt. Her har prisvinneren klart å sammenligne familiens spesielle historie og koblet den med den større innvandrerhistorien. Dette er engasjerende og viktig integreringshistorie!

Sunniva S. Bolstad: Min familie i Fyllingsdalen, Bergen handelsgymnasium, Bergen

Bolstad får hederlig omtale for å tatt i bruk lokale kilder og gjennomført en god og kritisk kildestudie. Tidligere har lignende besvarelser i mange tilfeller vært gode med hensyn til kildekritikk, men med manglende perspektiv. I denne besvarelsen klarer prisvinneren å gjøre begge deler på en overbevisende måte. Dette er en engasjerende lokalhistorie sammen med en grundig kildestudie.



Vurderingskriterier

En god besvarelse har:

- ...en klart formulert problemstilling som virker som en "rød tråd" gjennom besvarelsen. Besvarelsen må ha en klar sammenheng.
- ...en problemstilling som oppfattes som interessant/ viktig
- ...heller en enn mange innfallsvinkler
- ...en gjennomførbar undersøkelse – man skal ikke bare gjengi hva andre sekundærkilder (bøker) har sagt
- ...aktiv bruk av flere kilder – gjerne primærkilder. Eleven oppmuntres også til å bruke lokale kilder, men dette er ikke noe krav
- ...vurdering av kildene
- ...fotnoter, sitatmarkører og lister over muntlige og skriftlige kilder
- ...refleksjoner som setter ens egen undersøkelse inn i en større sammenheng
- ...en konklusjon som knyttes til problemstillingen
- ...korrekte, historiske opplysninger – framstillinger som i stor grad avviker fra annen historieforskning, må kommentere dette
- ...et godt, presist språk
- ...en vinkling som gjør at historien virker personlig relevant for eleven

Om HIFOs prosjektkonkurransen i historie

Den norske historiske forening (HIFO) har siden 2000 arrangert en prosjektkonkurransen i historie for elever i ungdomsskolen og videregående skole. Målet med konkurransen er at elever skal få anledning til å arbeide med et større historiprojekt der de selv velger tema, problemstilling og finner kilder. Elever skal få anledning til å utforske historien på egne premisser og med utgangspunkt i noe som er kjent for dem, nemlig familien. I tillegg er siktemålet at elevene skal kunne opparbeide en forståelse for at historie kan ses fra forskjellige vinkler og ståsteder. Tradisjonelt forstås historie som store begivenheter, strukturer og prosesser. HIFO har ønsket at også vanlige menneskers historie gjøres til en viktig del av vår historieforståelse og som et felt for undersøkelse blant ungdom i skolen. Likevel må det presiseres at det nettopp er i forholdet mellom makro- og mikrohistorie at nye og spennende perspektiver kan oppstå og at elevers historieforståelse utvikles.

HIFOs prosjektkonkurransen finansieres med støtte fra Stiftelsen Fritt ord og Aschehoug forlag. I tillegg er HIFO tilknyttet et nettverk av 22 europeiske organisasjoner som arrangerer lignende konkurranser – Eustory.

